

1 ESOŠĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS LIEPĀJAS PILSĒTĀ

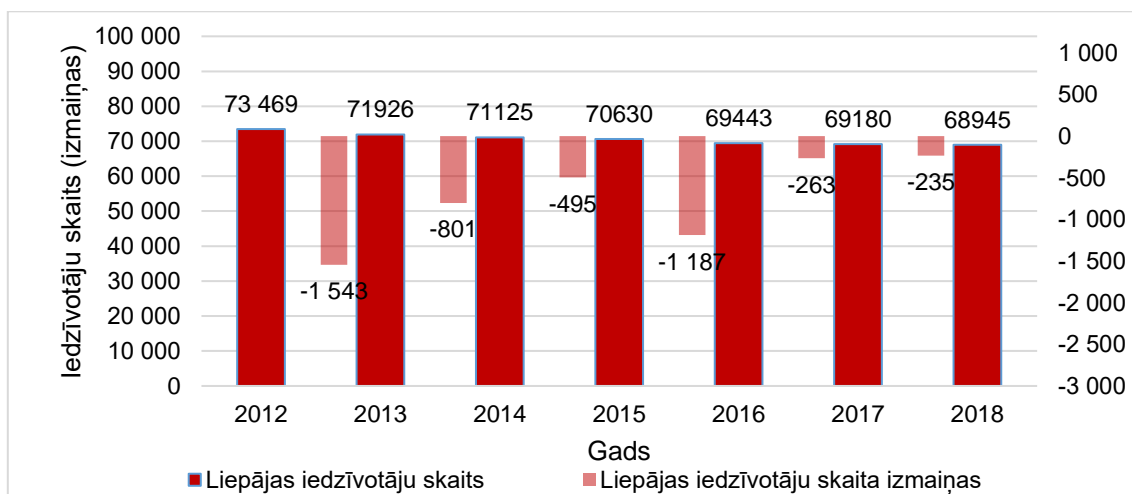
Liepājā ir daudzveidīga izglītības sistēma, sākot ar pirmsskolas izglītības iestādēm un beidzot ar augstākās izglītības iestādēm. Papildus tam liepājniekiem un apkārtnējo novadu iedzīvotājiem ir pieejamas mūžizglītības ieguves iespējas.

1.1 DEMOGRĀFIJA

Teritorijas iedzīvotāju skaita izmaiņas ir uzskatāms rādītājs cilvēku apmierinātības ar teritorijas dzīves apstākļiem novērtēšanai.

2018. gadā Liepājā dzīvoja 68 945 iedzīvotāji, vidējais iedzīvotāji vecums Liepājā bija 42 gadi, demogrāfiskā slodze - 690 bērni, pusaudži un pensionāri uz 1000 iedzīvotājiem. Iedzīvotāju skaits laika posmā no 2012.-2018. gadam turpināja samazināties vidēji par 750 iedzīvotājiem gadā.

Zemāk Attēlā 1.1. atspoguļota iedzīvotāju kopskaita izmaiņas Liepājā laika posmā no 2012.-2018. gadam.

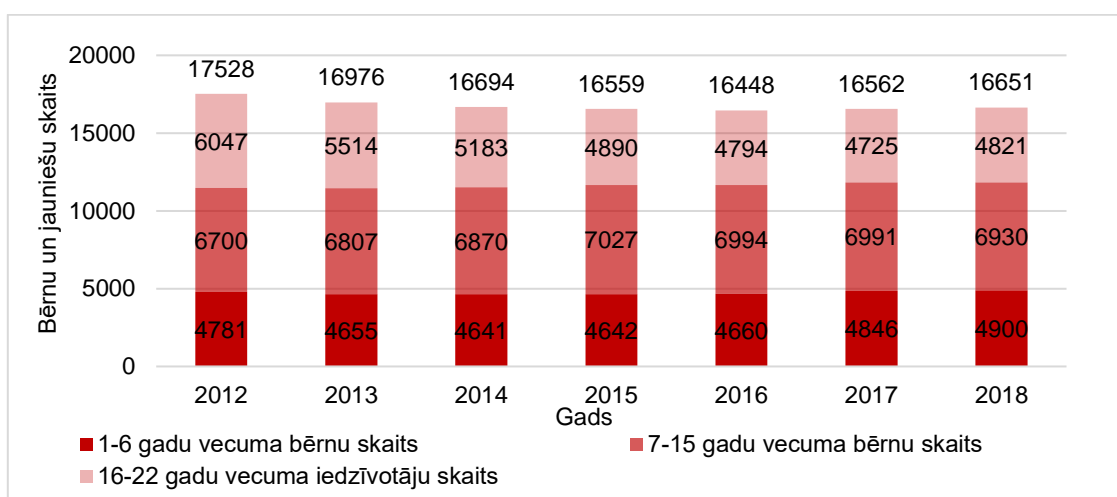
Attēls 1.1. Liepājas iedzīvotāju skaits un tā izmaiņas laika posmā no 2012.-2018. gadam

Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Attēlā 1.1. novērojams iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmēja gan negatīvs dabiskais pieaugums, gan arī negatīvs mehāniskais pieaugums (migrācija). Jāpiebilst, ka iedzīvotāju aizbraukšanas tendence no Liepājas pakāpeniski samazinās, un 2018. gadā pirmo reizi daudzu gadu laikā tika sasniegts pozitīvs migrācijas saldo. Labvēlīgas migrācijas tendences arvien būtiskāk kompensē negatīvo dabisko pieaugumu, līdz ar to kopējā iedzīvotāju skaita samazināšanās tendence ir būtiski izmainījusies 2017. un 2018. gadā.

Izglītības nozarei ir neatsverama sistēmiskā loma Liepājas demogrāfiskās situācijas uzlabošanā. Izglītības pakalpojumu nozīmīgākā mērķauditorija ir iedzīvotāju vecuma grupa no 1 līdz 22 gadiem, kas 2018. gadā veidoja 24,1% no Liepājas pastāvīgajiem iedzīvotājiem.

Zemāk Attēlā 1.2. ir atspoguļota šīs vecumgrupas pārstāvju skaita dinamika Liepājā laika posmā no 2012.-2018. gadam.

Attēls 1.2. Bērnu un jauniešu skaits vecumā no 1 līdz 22 gadu vecumam Liepājā laika posmā no 2012.-2018. gadam
Avots: Centrālā statistikas pārvalde

Attēlā 1.2. ietvertie dati liecina, ka Liepājas izglītības galvenā klientu vecuma grupa apskatāmajā periodā samazinājās par 5%, taču kopš 2016. gada uzrāda pieaugumu.

Šo tendenci noteica jauniešu vecumā no 16 līdz 22 gadiem (vispārējās un profesionālās vidējās izglītības, kā arī bakalaura līmeņa augstākās izglītības ieguves vecums) skaita samazinājums par 20%. Pārējās divas vecuma grupas, kuras atbilst pirmsskolas un pamatizglītības ieguves vecumam, toties uzrādīja pieaugumu (attiecīgi 2% un 3%).

Iepriekš minēto demogrāfisko kustību nosaka divi faktori – migrācija un paaudžu nomaiņa. Šo divu faktoru griezumā tiks analizētas minētās trīs vecuma grupas.

Pirmsskolas izglītības vecuma grupa (1-6 gadi)

Migrācija: Migrācijas aspektam bija negatīva ietekme (-86 bērni jeb -1,8% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas bērnu kopskaitu). Migrācijas dinamikai apskatāmajā laika nogrieznī nav izteiktas tendences.

Paaudžu nomaiņa: Vēsturiskā paaudžu nomaiņas dinamika norādītai vecuma grupai apskatāmajā laika posmā bija pozitīva (+205 bērni jeb +4,3% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas bērnu kopskaitu). 2012.-2018. gada laika posmā paaudžu nomaiņas pozitīvajam devumam bija tendence pieaugt.

Prognoze: Tā kā šī ir jaunākā vecuma grupa, trūkst vēsturisko datu ticamas prognozes izstrādei.

Pamatizglītības vecuma grupa (7-15 gadi)

Migrācija: Migrācijas aspektam bija negatīva ietekme (-288 bērni jeb -4,3% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas bērnu kopskaitu). Migrācijas negatīvajam pienselumam apskatāmajā laika nogrieznī ir izteikta tendence samazināties.

Paaudžu nomaiņa: Vēsturiskā paaudžu nomaiņas dinamika norādītai vecuma grupai apskatāmajā laika posmā bija pozitīva (+518 bērni jeb +7,7% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas bērnu kopskaitu). 2012.-2018. gada laika posmā paaudžu nomaiņas pozitīvajam devumam bija tendence samazināties.

Prognoze: Pirmkārt, pēdējos gados kritusies šīs vecuma grupas pārstāvju emigrācijas tendence. Otrkārt, pirmsskolas vecuma bērnu skaits un to vēsturiskā emigrācijas dinamika liecina, ka tuvāko 5 gadu laikā pamatizglītības vecumu sasniegs vairāk bērnu, nekā pāries no šīs uz nākamo vecuma

kategoriiju. Ņemot vērā abus minētos apstākļus, Attīstības pārvalde prognozē mēreni pozitīvu vai neitrālu bērnu skaita pieaugumu.

Vidējās un augstākās (bakalaura līmena) izglītības vecuma grupa (16-22 gadi)

Vēsturiskā migrācija: Migrācijas aspektam bija negatīva ietekme (-332 bērni jeb -5,5% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas jauniešu kopskaitu). Migrācijas negatīvajam pienesumam apskatāmajā laika nogrieznī ir tendence samazināties.

Vēsturiskā paaudžu nomaiņa: Vēsturiskā paaudžu nomaiņas dinamika norādītai vecuma grupai izskaidro lielāko daļu kopējā šīs vecuma grupas pārstāvju samazinājumi (-894 jaunieši jeb -14,8% attiecībā pret 2012. gada šīs vecuma grupas bērnu kopskaitu). 2012.-2018. gada laika posmā paaudžu nomaiņas negatīvais devums pakāpeniski samazinājās.

Prognoze: Pirmkārt, tiek ņemts vērā fakts, ka vēsturiskā pusaudžu un jauniešu emigrācijas dinamika samazinās. Otrkārt, 2018. gada beigās pamatizglītības vecuma grupā, kas tuvāko 7 gadu laikā nomainīs 16-22 gadu vecuma paaudzi, ir par 697 cilvēkiem vairāk. Pieņemot, ka emigrācijas tendence 7-15 gadu grupā saglabāsies zema, var prognozēt, ka šajā vecuma grupā Liepājas AP2027 plānošanas periodā būs gaidāms pieaugums.

1.2 PIRMSSKOLAS IZGLĪTĪBA

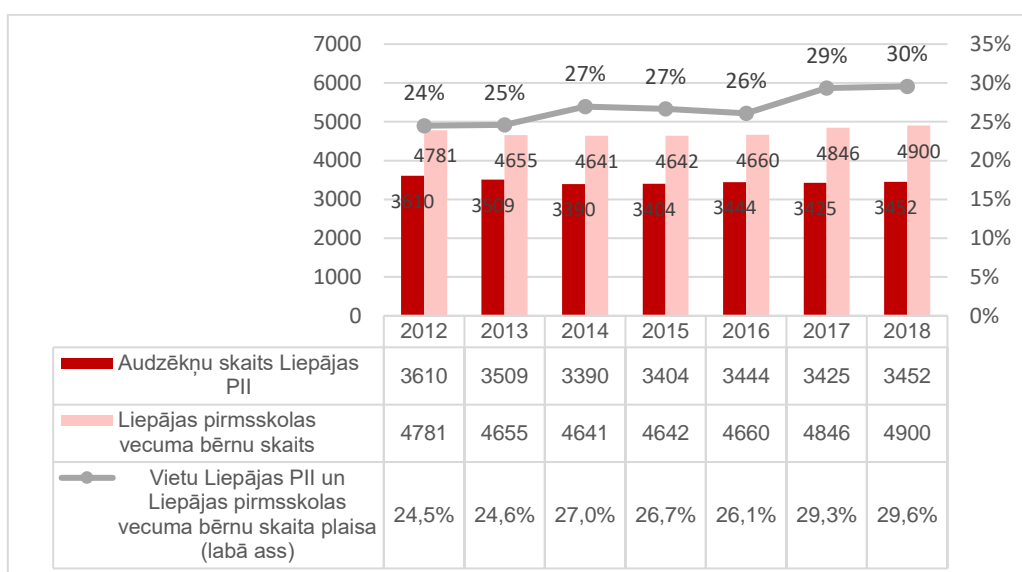
2019./2020. mācību gadā Liepājā darbojas 20 pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāde un trīs privātās pirmsskolas izglītības iestādes. Papildus tam Liepājā ir divas rotaļu grupas (iespējas atstāt bērnus pedagogu uzraudzībā četras stundas dienā) un darbojas aukļu dienests (t.sk. pašvaldība nodrošina finansiālu atbalstu).

Atzīmējams, ka divās Liepājas apkaimēs – Jaunliepājā un Tosmarē - nav pašvaldības pirmsskolas izglītības iestāžu.

Tālāk tiek vērtīta situācija ar augstākminētās PII infrastruktūras sniegumu iedzīvotāju pieprasījuma apmierināšanā pēc pirmsskolas izglītības pakalpojumiem.

LIEPĀJAS PII PAKALPOJUMU PIEEJAMĪBA LIEPĀJAS DEMOGRĀFISKĀS MĒRKAUDITORIJAS KONTEKSTĀ

Pasaules labā prakse postulē vajadzību pēc pirmsskolas izglītības vispārpieejamības, tamdēļ sākotnēji ar attēla 1.3. starpniecību tiks atainota Liepājas PII tīkla kapacitāte apkalpot visus Liepājā dzīvojošus pirmsskolas vecumam pieskaitāmos bērnus (1-6 gadu vecums):

Attēls 1.3. Liepājas PII apmācāmo audzēkņu ietilpība kontekstā ar kopējo Liepājas pirmsskolas vecuma bērnu skaitu 2012.-2018. gada periodā¹

Avots: CSB, Izglītības pārvalde

Attēla 1.3. sniegto informāciju rezumē pelēkā līkne, kura parāda, ka 2018. gadā bija 30% jeb 1448 bērnu liela plaisa starp PII ietilpību un kopējo saistošā vecuma bērnu skaitu Liepājā. Atzīmējams, ka dotai plisai apskatāmajā periodā bija izteikta tendence pieaugt (vidēji par 0,8 procentpunktiem jeb 46 bērniem gadā; 2012.-2018. gada periodā summārais pieaugums sastāda 5,1% jeb 277 bērnu).

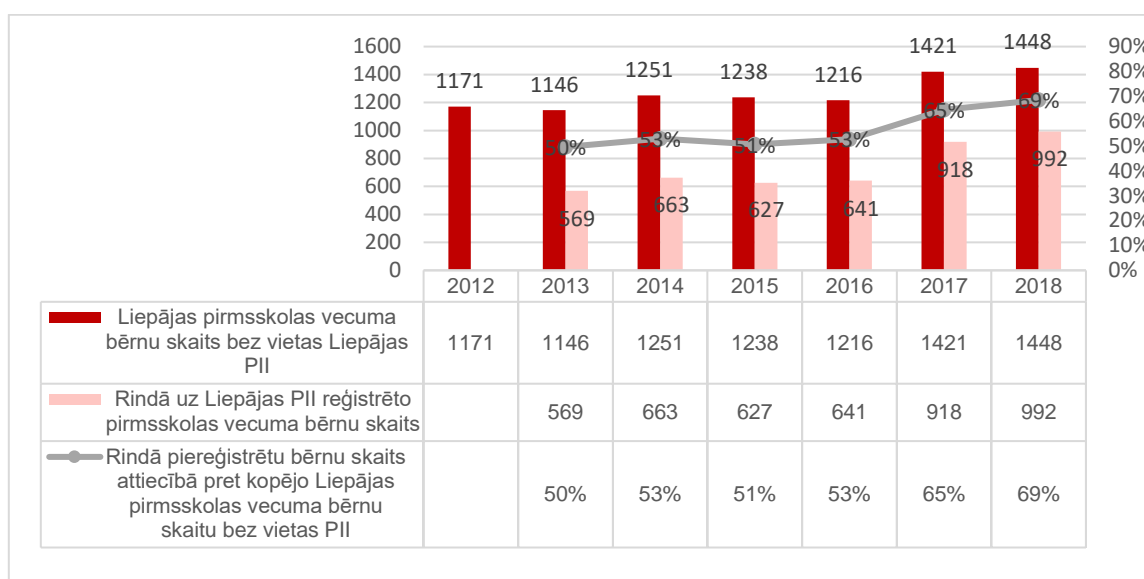
Plaisas dinamiku pētāmajā laikposmā noteica divi primārie faktori – Liepājas PII audzēkņu skaita kapacitātes un Liepājas pirmsskolas vecuma bērnu skaita svārstības. Plaisas amplitūdu veicinoši bija faktori. Tā PII audzēkņu skaita apkalpošanas kapacitāte 2012.-2018. gada periodā reducējās par 4,4% (158 vietām), bet 1-6 gadu vecuma bērnu skaits analogiskajā periodā pieauga par 2,6% (119 bērniem). Tomēr jāatzīmē, ka PII ietilpība kopš 2014. gada stabilizējās.

Sadalot sīkāk pa vecuma apakškategoriām, redzams, ka vietu trūkums pamatā attiecas uz vecuma grupu zem 5 gadu vecuma. 2012.-2018. gada laikposmā vietu nodrošinājums PII grupās zem 5 gadu vecuma sastādīja tikai 60,6% no kopējā bērnu skaita šajā vecumā, savukārt PII audzēkņu skaits grupās virs 5 gadu vecumam par 99,1% atbilda kopējam bērnu skaitam šajā vecuma kategorijā Liepājā.

RINDAS UZ VIETU LIEPĀJAS PII

Svarīgi izcelt, ka pirmīt aprakstītā starpība starp pirmsskolas vecuma bērnu skaitu un vietu skaitu PII nav līdzvērtīgs faktiski rindā uz Liepājas PII pierēģistrēto bērnu skaitam. Šo parādību uzskatāmi parāda zemāk redzamas Attēls 1.4.:

¹ Nolasot datus no Attēla 1.4. jāpatur prātā, ka Liepājas PII audzēkņu skaita datus, pamatojoties uz 2014. gadā publicēto Liepājas izglītības koncepcijā atspoguļoto informāciju, varētu būt ierēķināti arī citās pašvaldībās deklarētie audzēkņi/bērni. Taču, ņemot vērā vērēnīgo plaisu starp pirmsskolas vecuma bērnu skaitu Liepājā un Liepājas PII tīkla kapacitāti, tiek izteikts pieņēmums, ka Liepās pašvaldība vietas nodrošināšanā PII dod priekšroku pilsētā deklarētajiem bērniem.

Attēls 1.4. Liepājas pirmsskolas vecuma bērnu skaits bez vietas Liepājas PII attiecībā pret rindā uz Liepājas PII pierēģistrēto bērnu skaitu

Avots: Izglītības pārvalde

Kā redzams, no Attēla 1.4. izriet pretrunīga aina, kad rindā pierēģistrēto 1-6 gadus veco bērnu skaits visā pētāmajā laika posmā sastādīja vidēji vien 57% no analogiskā vecuma bērnu skaita, kam trūkst vietu PII, ar tendenci starpībai sarauties (rindā esošu bērnu skaits 2013.-2018. gada periodā pieauga par 48 pp vairāk nekā bērnu skaits bez vietas PII). Turklāt ņemot vērā apstākli, ka rindā var būt pārstāvēti arī citu pašvaldību bērni, šī attiecība varētu būt vēl lielāka.

Attēlā 1.4. novērotā situācija liecina, ka nozīmīga daļa Liepājas bērnu vecāku, vai nu izlemj vispār neizmantojot pirmsskolas izglītības pakalpojumus, vai arī sūta savas atvases uz citu pašvaldību PII. Neapšaubāmi, ka abas Liepājas bērnu vecāku izvēles lielā mērā izriet no attēlā 1.4. redzamā PII kapacitātes nepietiekamības. Tas savukārt ir pretrunā ar Liepājas ilgtermiņa attīstības virzieniem, kuros definēts, ka Liepāja ir ģimenēm draudzīga pilsēta, kas saviem iedzīvotājiem nodrošina kvalitatīvu dzīves vidi.

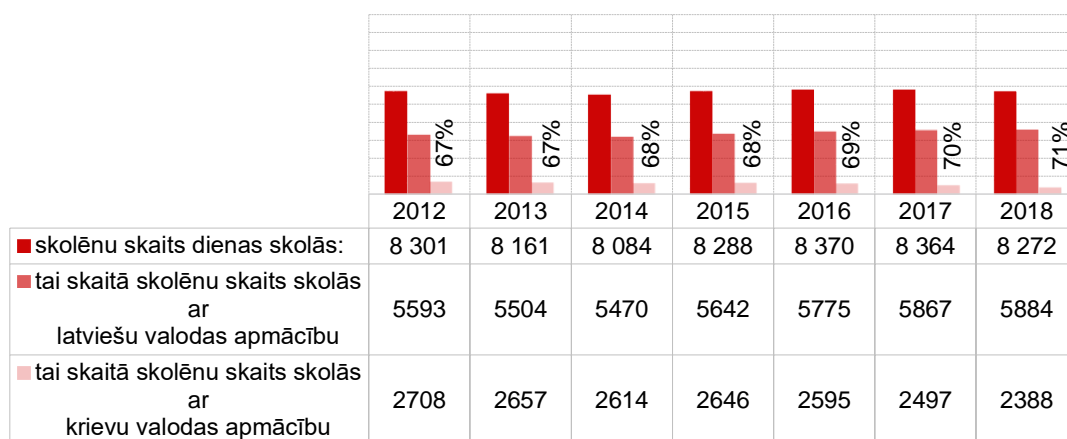
1.3 VISPĀRĒJĀ (PAMATA UN VIDĒJĀ) IZGLĪTĪBA UN INTEREŠU IZGLĪTĪBA

1.3.1 VISPĀRĒJĀ (PAMATA UN VIDĒJĀ) IZGLĪTĪBA

2019./2020. mācību gadā Liepājā darbojas pašvaldības divas sākumskolas, viena pamatskola, septiņas vidusskolas un viena ģimnāzija, kā arī viena privātā sākumskola un viena privātā pamatskola.

Vispārizglītojošo skolu izvietojums Liepājas pilsētā ir salīdzinoši vienmērīgs, tai skaitā tiek nodrošināta pamatzglītības ieguve pēc iespējas tuvāk skolēnu dzīvesvietai.

Attēls zemāk tekstā raksturo Liepājas vispārējās izglītības iestāžu skolēnu skaita dinamiku 2012.-2018. gada periodā:

Attēls 1.4. Skolēnu skaits Liepājas vispārīgizglītojošajās dienas skolās mācību gada sākumā 2012.-2018. gadā
Avots: Izglītības un zinātnes ministrija

Kā izriet no Attēla 1.5., vispārējo izglītību Liepājā raksturo pakāpenisks skolēnu skaita samazinājums, lai gan šis samazinājums ir salīdzinoši neliels. Ja 2012. gadā Liepājas vispārīgizglītojošajās skolās mācījās 8 301 skolēns, tad 2018. gadā 8 272 skolēni. 2018. gadā skolēnu skaits, salīdzinot ar 2012. gadu, ir samazinājies tikai par 0,4%. Mazākais skolēnu skaits skolās bija 2014. gadā. Savukārt 2015. un 2016. gadā tendence ir pieaugoša.

1.3.2 INTEREŠU IZGLĪTĪBA

Interesešu izglītību Liepājā nodrošina:

- Pirmsskolas izglītības iestādes;
- Vispārējās izglītības iestādes (septiņas vidusskolas un viena ģimnāzija, viena pamatskola un divas sākumskolas);
- Liepājas pašvaldības interešu izglītības iestāde "Liepājas bērnu un jaunatnes centrs";
- Liepājas pašvaldības interešu izglītības iestāde "Zinātnes un izglītības inovāciju centrs" (ZIIC).
- Liepājas pilsētas domes Tautas mākslas un kultūras centrs;
- Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola.

Piedāvātais programmu klāsts ir ļoti plašs un ietver kultūrizglītības, tehniskās jaunrades, sporta, jaunatnes darba, vides izglītības, lietišķās un vizuālās mākslas, mūzikas un citas programmas.

Liepājas bērnu un jaunatnes centrs piedāvā apmēram 135 interešu izglītības programmas, savukārt centram piederošajā Liepājas jauniešu mājā notiek apmēram 600 pasākumi gadā. 2018. gadā Liepājas bērnu un jaunatnes centra interešu izglītības pulciņus apmeklēja 3 269 bērni.

Zinātnes un izglītības inovāciju centrs (ZIIC) piedāvā interaktīvas un izglītojošas ekspozīcijas un nodarbības, lai bērni un skolēni varētu paši izmēģināt dažādas tehnoloģijas un pārbaudīt dabas likumus. ZIIC piedāvā arī STEM un IT jomu izglītojošas nodarbības 2. – 12. klašu skolēniem.

1.4 PROFESIONĀLĀ UN MŪŽIZGLĪTĪBA

1.4.1 PROFESIONĀLĀ UN PROFESIONĀLĀS IEVIRZES IZGLĪTĪBA

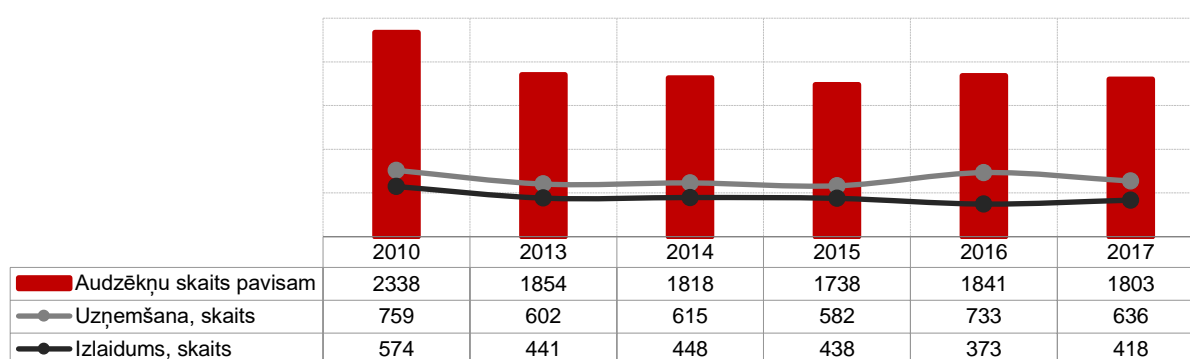
2019./2020. mācību gadā Liepājā darbojas trīs valsts profesionālās izglītības iestādes:

- Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas Valsts tehnikums";
- Liepājas Jūrniecības koledža;

- a) Profesionālās izglītības kompetences centrs "Liepājas mūzikas, mākslas, un dizaina vidusskola";
- b) Četras sporta skolas (profesionālās ievirzes izglītība).

Latvijas profesionālās izglītības sistēmas mērķis ir apmācīt nozaru speciālistus perspektīvajās tautsaimniecības apakšnozarēs Liepājas pilsētā un Kurzemes plānošanas reģionā, nodrošinot jauniešus ar zināšanām un prasmēm, kas nepieciešamas vietējā darbaspēka tirgū.

2017. gadā Liepājas profesionālajās izglītības iestādēs (izņemot sporta skolas) mācījās 1873 audzēkņi, kas ir par 4,3% mazāk nekā 2012. gadā (skat. Attēlu 1.6. zemāk):

Attēls 1.6. Audzēkņu skaits, uzņemšana un izlaidums Liepājas profesionālās izglītības iestādēs mācību gada sākumā 2010.-2017. gadā

Avots: Izglītības un zinātnes ministrija

Kopējais audzēkņu skaits profesionālās ievirzes sporta izglītības iestādēs 2016.gadā ir 3 006 audzēkņi.

1.4.2 MŪŽIZGLĪTĪBA

Mūžizglītību Liepājā nodrošina:

- a) Liepājas Universitātes Mūžizglītības nodaļa;
- b) Nodarbinātības valsts aģentūras Liepājas nodaļa;
- c) Valsts Izglītības attīstības aģentūras organizētās mācību programmas pieaugušajiem;
- d) Liepājas izglītības pārvaldes organizētie mācību kursi, kas notiek vispārīgizglītojošajās skolās.
- e) Privātie mācību centri (mācību centru "BUTS", "MC Alfa" "Profesionālā studiju skola "Citadele"" filiāles, "Pure Academy" u.c.)

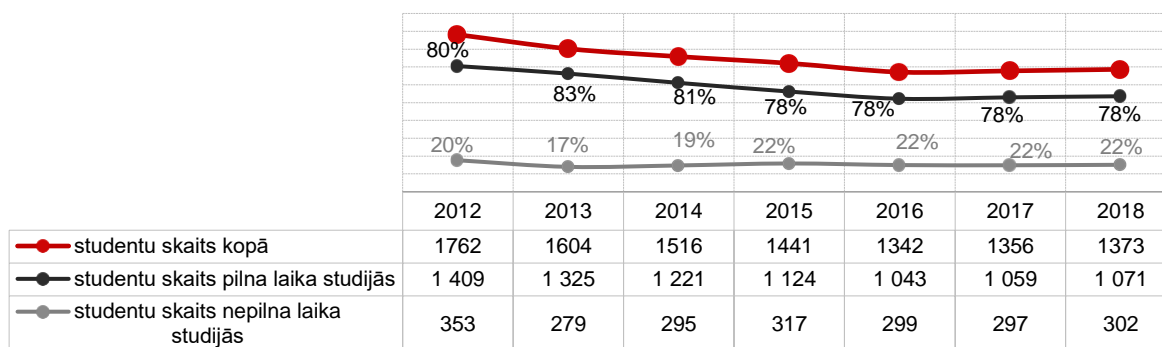
1.5 AUGSTĀKĀ IZGLĪTĪBA

2019./2020. mācību gadā Liepājā darbojas astoņas valsts un privāto juridisko personu izglītības iestādes, kas piedāvā augstākās (akadēmiskās un profesionālās) izglītības studiju programmas:

- a) Liepājas Universitāte;
- b) Liepājas Jūrniecības koledža, kas nodrošina arī vidējās speciālās izglītības apguvi;
- c) Baltijas Starptautiskās akadēmijas filiāle;
- d) Biznesa augstskolas "Turība" filiāle;
- e) Rīgas Tehniskās universitātes filiāle;
- f) Rīgas Stradiņa Universitātes filiāle (agrāk Liepājas Medicīnas koledža);
- g) Juridiskās koledžas filiāle;
- h) Profesionālās izglītības kompetences centra "Rīgas tehniskā koledža" Liepājas filiāle.

Šīs augstskolas piedāvā apgūt augstāko pedagoģisko izglītību, vadības zinātnes, jurisprudenci, tūrisma vadību, medicīnu, humanitārās zinātnes, inženierzinātnes un citas studiju programmas.

Liepājas Universitātē 2018. gadā mācījās 1 373 studenti, kas ir par 22,1% mazāk nekā 2012. gadā. Pilna laika studentu skaits kopš 2012. gada samazinājies par 24,0%, bet nepilna laika studentu skaits samazinājies par 14,4% (skat. Attēlu 1.7. zemāk):

Attēls 1.7. Liepājas Universitātes studentu skaits mācību gada sākumā 2012.-2018. gadā

Avots: Izglītības un zinātnes ministrija

Darba devēju vērtējumu par kvalificēta darbaspēka pieejamību darbu tirgū (2014. gada aptaujas dati):

- 42% Liepājas uzņēmumu nav nodrošināti ar nepieciešamo darbaspēku;
- Nepieciešams veicināt darbaspēka attīstību tehniskajās nozarēs;
- Mācību programmu izvēle ir pietiekama, bet nav apmierinoša izglītības kvalitāte (mācību saturs, mācīšanas metodes, saikne ar darba tirgu);
- Nepieciešams attīstīt mūžizglītību iedzīvotāju vecuma struktūras izmaiņu rezultātā.

1.6 LIEPĀJAS AP2020 UZRAUDZĪBAS RĀDĪTĀJI

Liepājas AP2020 īstenošanas kopējo ietekmi raksturo astoņi Liepājas pilsētas ilgtermiņa teritorijas attīstības rādītāji, no kuriem trīs ir demogrāfiskie rādītāji un pieci ir tautsaimniecības rādītāji. Neviens no uzraudzības rādītājiem tieši izglītības nozari neraksturo (t.i., izglītības nozares ietekme uz vairākiem rādītājiem izpaužas netieši). Zemāk pievienotajā tabulā ir dots uzraudzības rādītāju izpildes novērtējums.

Tabula 1.1. Liepājas pilsētas ilgtermiņa teritorijas attīstības rādītāju izpildes novērtējums

Rādītājs	2018. gada faktiskā vērtība*	2018. gada vidusposma normatīvā vērtība*	Novirzes amplitūda no vidusposma normatīvās vērtības
Iedzīvotāju skaits	68 945 (98,4%)	70 550 (100,7%)	-2,3%
Bērnu skaits līdz 15 gadu vecumam	11 859 (109,8%)	11 022 (102,1%)	8,4%
Darbspējas vecuma iedzīvotāju skaits	40 798 (95,9%)	42 738 (100,8%)	-4,5%
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis uz 1 iedz., EUR	587,9 (82,8%)	687,8 (95,8%)	-13,5%
Ekonomiski aktīvo individuālo komersantu un komercsabiedrību skaits uz 1000 iedz.	39,3 (112,3%)	34,5 (98,6%)	14,0%
Iedzīvotāji, kuri maksā IIN, % no kopējā iedzīvotāju skaita	44,6% (101,4%)	44,2% (100,4%)	0,9%
Privātā sektorā strādājošo darbinieku īpatsvars, % no kopējā strādājošo skaita	75,0% (96,6%)	77,2% (99,5%)	-2,9%
Pakalpojumu sfēras darbavietu īpatsvars kopējā darbavietu skaitā	69,4% (106,8%)	64,6% (99,4%)	7,4%

Piezīmes:

- * - iekavās dotas rādītāju faktiskās un normatīvās vērtības, kuras izteiktas relatīvi pret 2020. gada sasniedzamo rādītāja vērtību.
  - Zaļā krāsa norāda uz pozitīvu rādītāja izpildi jeb vidusposma normatīvās vērtības pārsniegumu. Sarkana krāsa norāda uz nepietiekamu rādītāja izpildes pakāpi. Abos gadījumos krāsas intensitāte norāda uz novirzes amplitūdas relatīvo apmēru
- Avots: Liepājas AP2020 vidusposma izvērtējums

Izglītības nozares kontekstā pozitīvi ir vērtējams fakts, ka bērnu skaita pieaugums līdz 15 gadu vecumam 2017. gadā bija lielāks nekā Liepājas AP2020 plānotais bērnu skaits attiecīgajā vecuma grupā